

O CONSTRUCȚIE ROMANĂ DESCOPERITĂ LA PETROȘNIȚA (JUD. CARAȘ-SEVERIN)

ADRIAN ARDEȚ

Ca urmare a lucrărilor agricole desfășurate în Lunca Timișului, în apropiere de comuna Petroșnița au fost semnalate de către proprietarii unui teren domiciliați în satul Valea Timișului (Cârpa) existența unor urme de zidărie romană ¹.

Locul unde au apărut aceste ruine ² se află situat în dreptul bornei ce indică km. 10 pe șoseaua Caransebeș-Orșova, la cca. 200 m vest de aceasta și 17 km sud de castrul militar auxiliar de la Tibiscum (Pl. 1).

Pe parcursul lunilor aprilie-mai 1995 am efectuat o săpătură arheologică de salvare. Au fost trasate două secțiuni (Pl. 2), orientate est-vest de 15x1,5 m și nord-sud de 10x1,5 m, în care au fost surprinse două ziduri cu o grosime de 1,25 m și groapa de scoatere a celui de-al treilea zid. Cele două ziduri au fost construite din calcar fasonat, legate cu mortar, având o înălțime de la bază de 0,75-0,80 m. Aceste ziduri formează un unghi drept de 90°, fiind așezate pe un pat din pietriș și nisip.

În interiorul construcției, în carourile 1-4 (Pl. 2) a fost surprinsă o situație stratigrafică materializată prin existența a două nivele de locuire. Profilul stratigrafic se compune dintr-un strat de pietriș, aflat la 1,20 m adâncime, cu o grosime de 0,10-0,15 m. Peste acesta se află un strat de pământ brun de cca. 0,20-0,25 m, conținând foarte multe elemente materiale (ceramică romană, tegule și cărămizi. Pe acest strat e pământ se află și primul nivel de locuire, ce constă dintr-o peliculă de cca. 0,10 m din lut tasat cu fragmente mici din mortar și cărămidă spartă.

Primul nivel este acoperit de un strat de pământ gălbui de cca. 0,20-0,25 m care are în partea superioară o peliculă groasă de 0,5 m de lut foarte bine tasat ce reprezintă, de fapt, al doilea nivel de locuire din interiorul clădirii.

¹ Mulțumim și pe această cale membrilor familiei Pavel Suciș din Valea Timișului (Cârpa), jud. Caraș-Severin pentru ajutorul deosebit acordat în timpul cercetărilor arheologice.

² Construcția descoperită de noi nu apare semnalată în nici un repertoriu sau document antic.

Acest nivel este acoperit de un strat ce are o grosime de 0,10-0,15 m de dărâmatură, în interiorul căreia constatăm prezența de cărămidă, piatră de râu și calcar fasonat. Humusul actual acoperă stratul de dărâmatură în grosime de 0,25 m, cât și cele două ziduri din calcar.

În exteriorul zidurilor, mai precis în carourile 5-8 constatăm o situație stratigrafică diferită de cea din interior. În acest sens, primul strat aflat în caroul 8, la adâncimea de 1,50-1,80 m este format dintr-o masă de lut galben ce reprezintă humusul antic. În acest strat este săpat un șanț care merge până la adâncimea de 1,50 m. Șanțul este acoperit cu dărâmatură, ce conține piatră, cărămizi și pământ. Menționăm faptul că acest strat de dărâmatură pornește din dreptul zidului aflat în caroul 5 și are o grosime de cca. 0,50 m.

Atât stratul de pietriș cât și cel de pământ brun ce acoperă humusul antic sunt identice cu cele descoperite în interiorul zidurilor. Singura deosebire marcantă o reprezintă primul nivel de călcare ce constă în exteriorul zidurilor dintr-o peliculă groasă de 0,50-0,10 m de mortar. Această peliculă este acoperită la rândul său de stratul de dărâmatură cu grosimea de 0,50 m. În interiorul clădirii au fost descoperite foarte multe fragmente ceramice, cărămizi și tegule. Singurele piese deosebite au fost descoperite în șanțul aflat în dreptul caroului 8, unde au apărut un fragment de opaiț (Pl. 3/a), ornamentat cu cercuri mici concentrice, discul fiind decorat cu rozete, opaițul ³ având o toartă mică puțin înălțată, datat la mijlocul sec. II d. Chr. ⁴ Pe lângă această piesă, a mai apărut și o fibulă din bronz ⁵ fără arc, ornamentată pe partea posterioară prin incizii executate în zig-zag. Piesa este datată în a doua jumătate a sec. II d. Chr.⁶

Deosebit de interesante sunt cele două piese din os prelucrat, folosite ca instrumente de scris (*stylum*) (Pl. 3/c) având lungimea de 10,5 cm și 8,5 cm. Capătul uneia dintre piesele de os are formă de manșon ⁷ iar celălalt sub formă de bilă ⁸, de aceste capete era legată ața pentru prindere.

Dintre piesele mai deosebite descoperite în clădirea romană de la Petroșnița mai pot fi menționate și o monedă din bronz ce poartă efigia împăratului Geta ⁹ și o cărămidă ¹⁰ descoperită în interiorul clădirii, ce are pe una din fețe incizii executate înainte de ardere, sub forma tablei de șah (Pl. 3/d), ornament folosit pentru jocuri.

Cercetările arheologice efectuate la Petroșnița nu sunt încheiate încă, urmând ca ele să fie finalizate. Este o datorie a noastră de a semnală aceste descoperiri, urmând ca după ce lucrările vor fi terminate să consacram un studiu mult mai amplu acestei importante construcții plasată în plină luncă a Timișului.

³ M. C. (Muzeul Caransebeș), Nr. Inv. 14560

⁴ D. Alicu, E. Nemeș, *Roman Lamps from Sarmizegetusa*, în *BAR Supplementary Series* 18, 1977, p. 58, Fig. 25, Pl. XV/5

⁵ M. C., Nr. Inv. 14568

⁶ Informație provenind de la dr. Sorin Cociș, Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei din Cluj-Napoca.

⁷ M. C., Nr. Inv. 14570

⁸ M. C., Nr. Inv. 14571

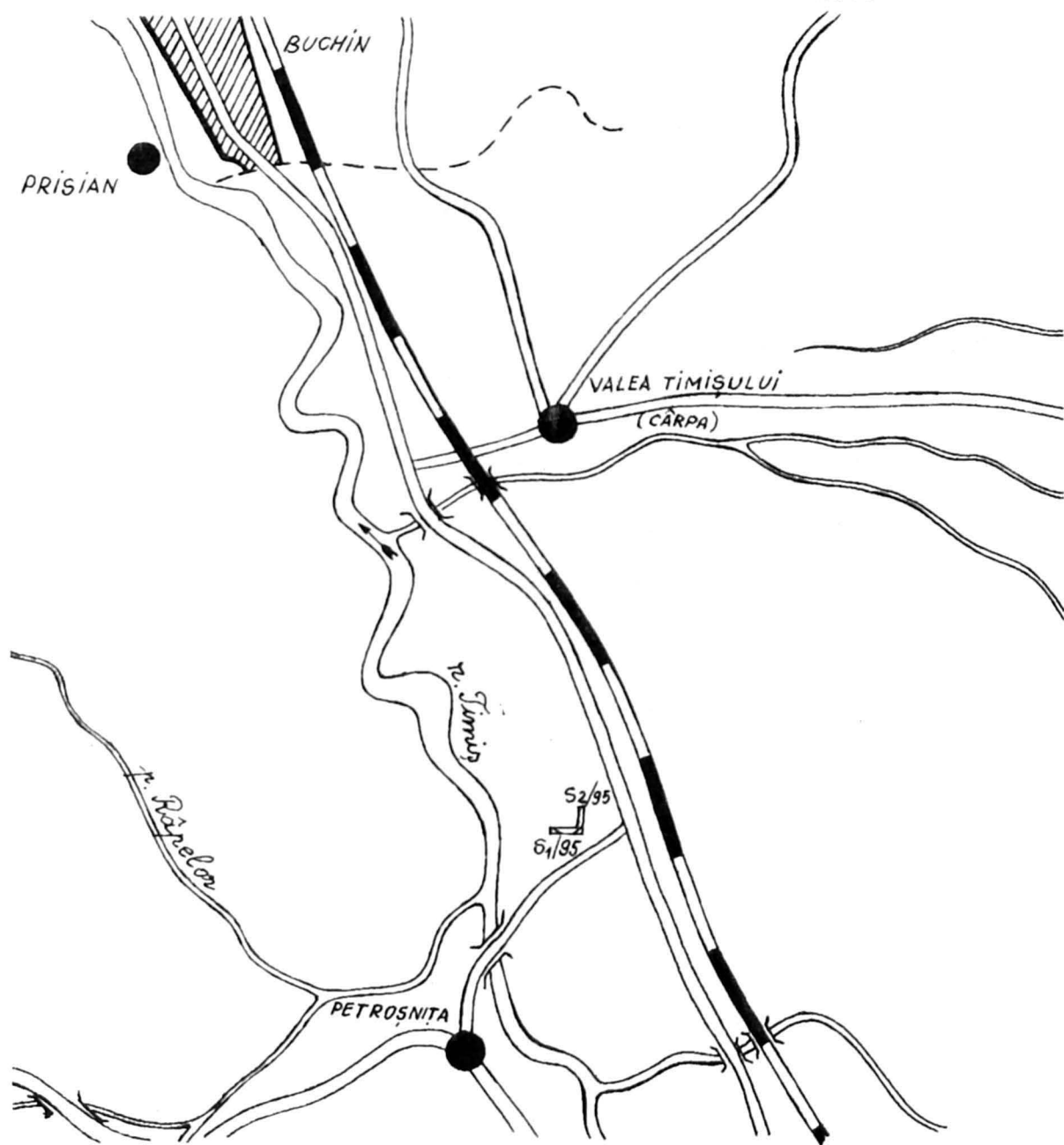
⁹ M. C., Nr. Inv. 14566

¹⁰ M. C., Nr. Inv. 14737

**A ROMAN CONSTRUCTION RECOVERED AT PETROȘNIȚA,
CARAȘ-SEVERIN county**
(Abstract)

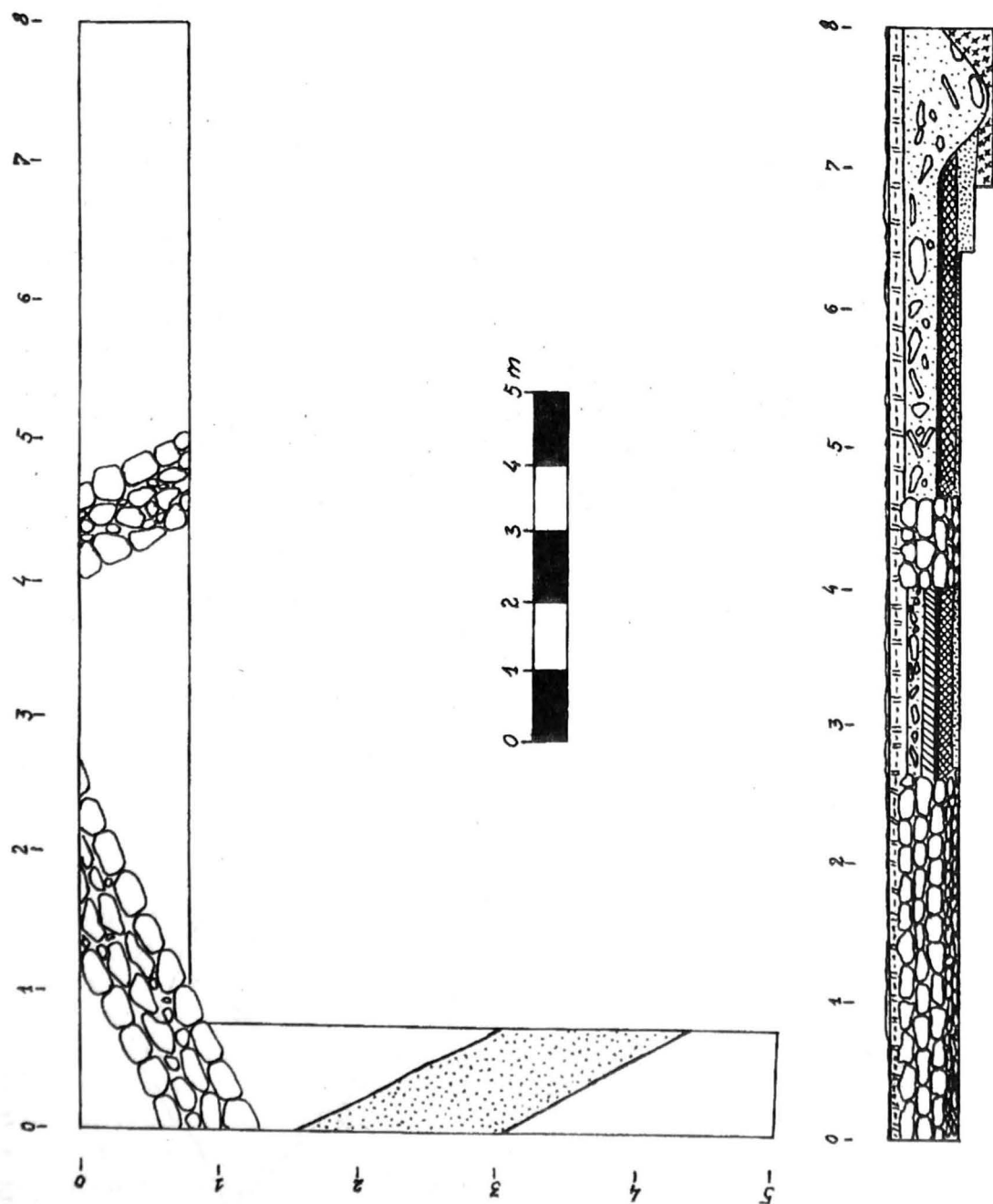
A roman construction was brought to light in the vicinity of Petroșnița village, 17 km south of the roman castrum from Tibiscum and at 200 meters west of Caransebeș-Orșova route. Two walls with a thickness of 1.25 m and two habitation levels were emphasized in the excavated trenches (Pl. 2). The archaeological inventory reffers to pottery, tegulae and bricks. A roman lamp connected to the middle of the second century A.D was found. An incomplete bronze fibula (Pl. 3/a) and two bone stilum (Pl. 3/c) were also uncovered. A bronze coin representing the imperor Geta and a brick with a side decorated like a chessboard could be noted. The researches in the site are to be continued in the next years.

PETROȘNIȚA
Cercetări arheologice 1995
Sc 1: 2500

Pl. 1

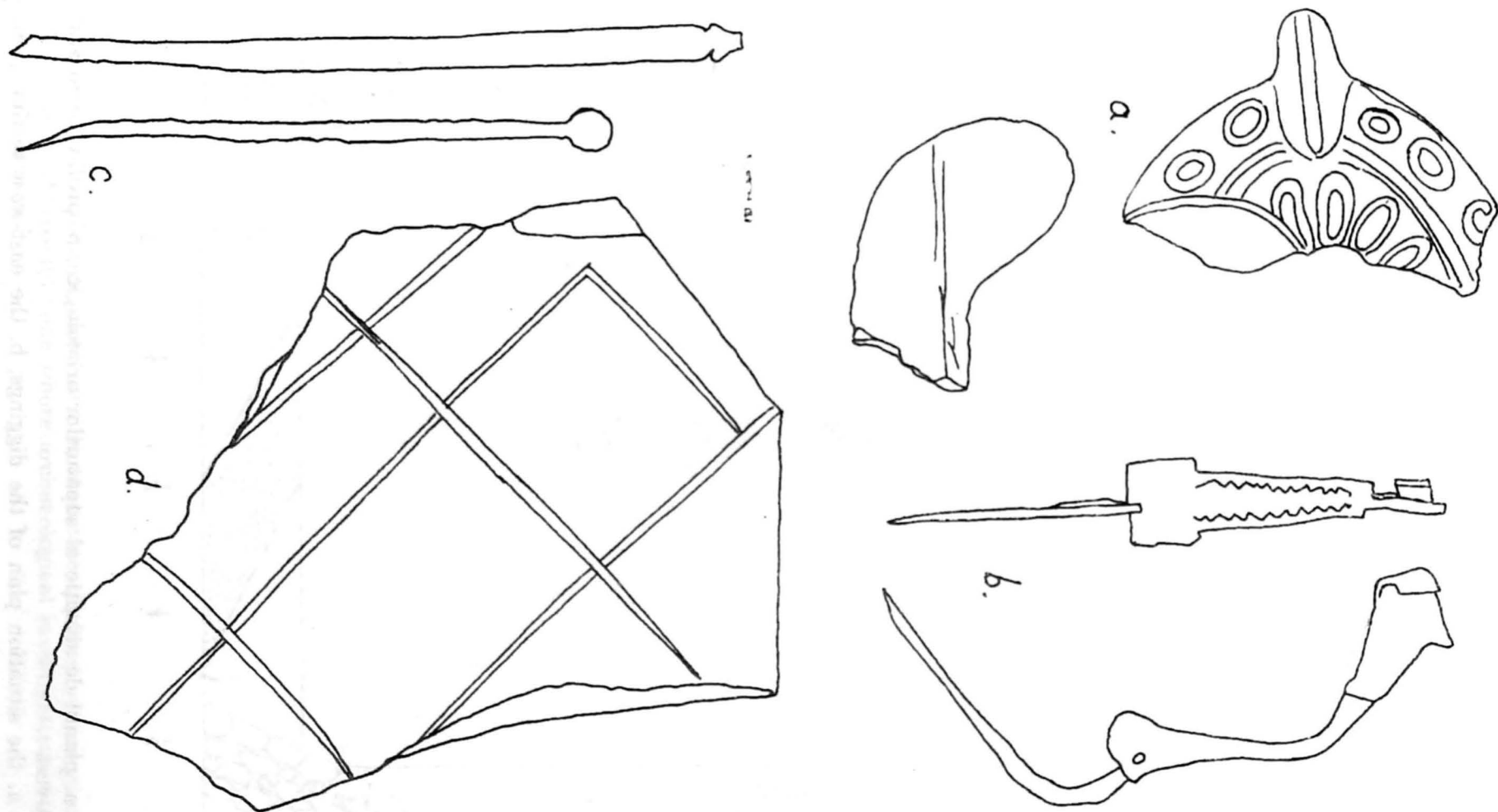
Harta zonei Petroșnița, unde au fost executate săpături arheologice în anul 1995
The map of Petroșnița zone where archaeological investigations were carried out during 1995 season

Pl. 2

Petroșnița: a. planul de situație al săpăturilor arheologice; b. profilul stratigrafic al secțiunii est-vest

Petroșnița: a. the situation plan of the diggings; b. the east-west section profile

Pl. 3

Petroșnița: a. fragment de opaiț; b. fibulă de bronz; c. instrumente pentru scris din os (stylum); d. cărămidă romană cu incizii
 Petroșnița: a. fragmentary lamp; b. bronze fibula; c. writing bone tools (stylum); d. roman brick with incisions